

گُردی ۽ بلوچی ۽ لہتیس ھوریں گالواری دروشم

واحد بخش بزدار

Balochi and Kurdi both belong to the northwestern branch of the Iranian language family and share a lot of similarities in context of syntical, morphological and lexical for thousands of years.

This paper illustrates the lexical and etymological similarities between the Kurdish and Balochi languages.

گُردی، گُرد ۽ مہلوک ۽ زُبان اِنْت کہ آمرچاں گیشتر عراق، ایران ۽ ترکی ۽ جہہ مند اِنْت۔ کردی زبان ۽ بُن ۽ بچک ۽ باروا گشنگ بیت کہ اے گورپچی روبرکتی ایرانی زبانانی تک ۽ گوں سیادی داریت۔

بلوچی زبان ۽ باروا ہم لس هیال ہمیش اِنْت کہ اے ہم ایرانی زبانانی گورپچاں روبرکتی شاہ ۽ سیادی کنت۔

(59: ط Korn 2003 لس سورت ۽ گُردی ۽ راجارمز نیں گالوارانی تہا بہر کنگ بیت۔

ا۔ گورپچی کردی کہ ایشر اکرمانچی ہم گشنگ بیت اِنْت۔

ب۔ نیامچی کردی کہ ایشر اسورانی گشنگ بیت اِنْت۔

ج۔ زرباری کردی

د۔ ھواری یا اورامانی کردی کہ ایشر گورانی گالوار ہم گشنگ بیت۔

بے ڈاکٹر محمد تقی ابراہیم پور کردی زبان ۽ رانچ مز نیں گالوارانی تہا بہر کنت۔

1۔ گورپچی کرمانچی: کہ ایشر تہا بادینانی، حکاری، بایزیدی، بوتانی، ماردینی، عمادیہ، ہرکی، قامیشلی، اریفائی ۽

بازیں گالوار ھوار اِنْت۔

2۔ زرباری یا نیامچی کردی: ایشر تہا سورانی، سلیمانی، اربیلی، اردلانی ۽ موکریانی یا موکری گالوار ھوار

اِنْت۔

3۔ گورانی: گورانی تہا ازایاد ملی ۽ ھورامانی گالوار اِنْت۔

- 4- کلہری یا لکی: ایسی تہا کرمانشاہی، سنقری، بیجاری، مندلی، کلیائی، کوتی، کُردی گالوار ھوار آنت۔
- 5- گُری: گُری ۽ تہادومز نہیں ٹک بختیاری ۽ فیلی گُردی ھوار آنت۔ (ابراہیم پور 1373:15,16)
- چو کہ دراکنت کہ گُردی ۽ بازیں گالوار آنت۔ بلے ایند گہ گالوارانی نسبت ۽ گُردی ۽ زازاء ھواری یا اورامانی گالوار گوں بلوچی ۽ سک نزنیک آنت۔
- چریشی ۽ ابید گُردی ۽ بادینانی گالوار ۽ چیزے دروشم ھم گوں بلوچی ۽ نزنیکی ۽ سیادی کن آنت۔ بلے ادلس لبزانی جاگہ گیشتر ھما لبز دیم آرگ بوتگ آنت کہ آگُردی ۽ بلوچی ھر دکانی تہا ھاسیں ۽ گستاخیں دروشم ۽ واھند آنت۔
- ایلفنباؤن ۽ گشگ ۽ رد ۽ تیپ دپی بلوچی گالوار ۽ درواتکی کوھی گالوار ھر دو کہنیں ۽ کدیمیں ھاسیتانی واھند آنت۔
- (Elfenbein 1966:28) پیشکا ماگندی کہ کُردی ۽ زازاء ھواری گالوارانی تہا ھم انچہیں ھاسیت یے ۽ موجود آنت کہ آ فارسی ۽ ایند گہ ھمسریں ایرانی زبانانی نسبت ۽ گوں بلوچی ۽ ھمدپ ۽ ھم دروشم آنت۔ چریشی ۽ اے پدربیت کہ بلوچ ۽ گُردی ۽ وھدگیں دور ۽ بار یگان یک دگرے ۽ گوں نزنیک بوتگ آنت ۽ ایشانی نیام ۽ ھنوردی نیں سورت ۽ رو ۽ آ بوتگ۔ ادا بلوچی ۽ گُردی ۽ گالواری ھم دروشمی ۽ لہتیں درور گندگ کر ز آنت۔ گُردی ۽ لبزانی ہاتر ادکتر محمد تقی ابراہم پور ۽ بزانت بلد ”واژنامہ کُردی۔ فارسی“ ۽ چہ کُکم زورگ بوتگ۔ کُردی لبزانی درگت ۽ ھے بزانت بلد ۽ تاکدیم نمبر دینگ بوتگ ۽ گور پیچی کُردی ۽ ہاتر (ش) بادینانی گالوار ۽ ہاتر (با) زازا گالوار ۽ ہاتر (ز) ۽ ھواری گالوار ۽ ہاتر (ھ) ۽ نشانی کار مرز کنگ بوتگ۔
- گُردی ۽ بلوچی ۽ وت ماں وت لبز اں گوں ھوار بازیں جاگہاں اوستا، کہنیں فارسی ۽ دگہ ایرانی زبانانی لبز ھم دینگ بوتگ آنت، تاکہ لبزانی تاریخی ۽ زمانی ارزشت ۽ اہدی مٹ ۽ بدل ۽ جاورانی پھمگ آسان تر بہ بیت۔
- اوستا لبزانی درگت ۽ J.H Peterson ۽ Dictionary of Most Common Avesta Words ۽ کہنیں
- فارسی ۽ درگت ۽ واجہ Skjaerv ۽ An Introduction of Old Persian ۽ چہ کُکم زورگ بوتگ۔

گُردی: ناسک [46]

گُردی: ماتہ ک (آتک) [40]

بلوچی: آسک فارسی: آہو

گُردی: تک [191]

فارسی: پہلوس

بلوچی: تک، تک (۽ پھنات)

- [40] گُردی: بناخ (آخ)
- بلوچي: ھاڪ
- رودر آتڪي بلوچي: ھاخ
- فارسي: خاك
- [41] گُردی: بناخر سر
- بلوچي: آخر سر
- فارسي: آخر كار
- [42] گُردی: نار دن
- بلوچي: آرگ
- فارسي: آوردن
- [43] گُردی: نماز مايميشت
- بلوچي: آزمائش
- فارسي: آزمائش
- [44] گُردی: نماز يز
- بلوچي: آرز
- فارسي: عزيز
- [45] گُردی: مالھه
- رودر آتڪي بلوچي: ھيل (Mayer 1975:93)
- فارسي: اُميد، آرزو

- گُردی: ہامباز [52] [45] گُردی: ہامسائنت
 بلوچي: انباز بلوچي: آسائنت
 فارسي: بغل گیر فارسي: آسائش
- گُردی: (ه) آویر [58] [5] گُردی: ہاموش (آموش)
 رودراتکی بلوچي: آوی (آچ، دوزہ) بلوچي: ہاموش، آموش
 فارسي: آتش فارسي: خاموش
- گُردی: ہامیساندن ”آچ ۽ بُرز بوگ“ ”آچ ۽ جمبور بوگ“ [59] [53] گُردی: ہاوا (آو)
 بلوچي: آسامینگ (روچ ۽) رودراتکی بلوچي: آف، آو
 روایرشتی بلوچي: آپ
 فارسي: آب
 اوستا : arway, ap
- گُردی: وُبال (اوبال) [61] [53] گُردی: ہاوال
 بلوچي: اوبال بلوچي: امبل، ہمبل
 فارسي: وبال فارسي: دوست، رفیق
 اکادمی ”awil“ : مردم
- گُردی: وُگہ [61] [55] گُردی: ہاوس (آوس)

رودراتکی بلوچی: آفس، آوس
بلوچی: آنگو
روایر شتی بلوچی: آپس
فارسی: آنجا
فارسی: آستن

گُردی: ہاویتہ [58]
گُردی: ہہ ژنہ فتن (اژ نقتن) [66]
بلوچی: آپتی
روودراتکی بلوچی: آش (کنگ)
روایر شتی بلوچی: آش (کنگ)
آپتی بزاں ”وت ماں وتی“
فارسی: شُنیدن

گُردی: ہہ سپ (اسپ) [66]
گُردی: ہہ ستیرہ [68]
بلوچی: اسپ
بلوچی: استارہ
فارسی: اسب
فارسی: ستارہ
اوستا: اسپا

گُردی: ہہ گرہ [68]
گُردی: ہاوش ”آغوشی، بغل“ [87]
بلوچی: انگر
بلوچی: باہوٹ؟
فارسی: اینجا
فارسی: آغوش، بغل
ہوت کنت کہ بلوچی ’باہوٹ‘ گُردی ’ہاوش‘ ۽ ’رد ۽ پھ پناہ‘ ۽ بزانت ۽ دیما آتک؟

گُردی: انجت [70]
گُردی: پچران [80]
رودراتکی بلوچی: آنج
رودراتکی بلوچی: چُڑ

فارسی: بہانہ

فارسی: پارہ پارہ

کردی: لہہ نی (انی) [72]

کردی: بَر [88]

بلوچی: انیچک، انیشنگ (Mayer 1975:75) رودر آتکی بلوچی: پار

فارسی: فرصت، وقت

فارسی: پیشانی

اوستا: anh

کردی: نیتر [73]

کردی: برازاگ [89]

رودر آتکی بلوچی: اتی

بلوچی: برازاگ

فارسی: دیگر

فارسی: برادرزادہ

کردی: بارہ [80]

کردی: برکہ برکہ [90]

بلوچی: بارگ

رودر آتکی بلوچی: بُرکہ ”ھور ۽ بُرکہ بزاں ھور ۽ کم ۽ چک ۽ گوارگ“

فارسی: صدائے گوسفند

فارسی: کم کم

کردی: برین [91]

کردی: برن [90]

بلوچی: بُرگ

بلوچی: برگ

فارسی: بُریدن (1)

فارسی: بُردن (2)

کردی: بُژ [92]

کردی: بُن چہ [97]

بلوچی: بوژ، بُژ

بلوچی: بُنچک

فارسی: نسل، خاندان

فارسی: زلفِ آشفته

کردی: بوچه، بوچی [98]

کردی: بسیار (مار ۽ یک کسم یے) [93]

بلوچی: پچھ

بلوچی: بُزمار

فارسی: چرا

فارسی: مار

کردی: بوتہ [99]

کردی: بُن چینہ [96]

بلوچی: بوک، بوگگ

بلوچی: بُنچک

فارسی: صدائے گاؤ

فارسی: بنیاد

کردی: بوودلہ [101]

کردی: بُنک [96]

رودراکتی بلوچی: بوودلہ

بلوچی: بُنک، بُنکی

فارسی: آدم بیکار

فارسی: بنیادی

کردی: بووق ۽ پیاز ۽ ٹال ۽ تاک [101']

کردی: بُنہہ گاہ [96]

بلوچی: بوک

بلوچی: بُنگاہ، بُنجاہ

عربی: بووق

فارسی: مرکز

کردی: بہہ ری دست [114]

کردی: بوہر [102]

بلوچی: بردست

بلوچی: بہر

فارسی: بخره

فارسی: کف دست

کردی: بہہ با (دان) [102] کردی: بہہ زہ ”چر پیگ، پیگ، بزوریں سہدار“ [115]
 بلوچی: ببا، بباہ (دینگ) بلوچی: بز ”پزور، تنگی ۽ بارگی ۽ چپ“
 فارسی: باختن

کردی: بہہ تال [103] کردی: بہہ فر [117]
 بلوچی: بیتال رودراتکی بلوچی: بور
 فارسی: آدم بیکار فارسی: برف

کردی: بہہ جت [104] کردی: بہہ ق [118]
 رودراتکی بلوچی: بات بلوچی: پنگل
 باتے بلا بونگ ”حیران بونگ“ فارسی: حیران، سرگردان
 براہوئی: پُعنٹ فارسی: قورباغہ

کردی: برائی ”دری، ڈنی، بیگانگ“ [107] کردی: بہ نگاہ ”آپ ۽ مچک ۽ راہ ۽ جاگہہ“ [121]
 بلوچی: بری رودراتکی بلوچی: بزنگاہ ”بزائ ہما جہلیں جاگہ کہ اودا آپ اوشنتیت“
 فارسی: خارجی، بیگانہ

کردی: بہ زر [110] کردی: بہ نہ ن کوہستان ۽ سنگیں جاگہہ [121]

بلوچی: بُرز
 فارسی: بلند
 اوستا: berez :
 رودراتکی بلوچی: بِن
 فارسی: کوهستان

کردی: بہ رزایی [110]
 بلوچی: بُرزائیگ
 فارسی: بلندی
 کردی: بہ ہر (بہر) [122]
 بلوچی: بہر
 فارسی: بخزہ

کردی: بیانک [123]
 بلوچی: بہانگ
 فارسی: بہانہ
 کردی: پالانخ [136]
 بلوچی: پہلات
 فارسی: گوسالہ، گاؤ میش

کردی: پادار [132]
 بلوچی: پادار
 فارسی: پائیدار
 کردی: پالود [137]
 بلوچی: پلو
 فارسی: پہلوار

کردی: پاریز [133]
 رودراتکی بلوچی: پاریز
 روایرشتی بلوچی: پھریز
 فارسی: پڑھیز
 کردی: پامیزہ [137]
 بلوچی: پڈوم
 مالء سہدارانی گہہ

گُردی: پاشہ [135]   کردی: پاہل (گرتن) ”تیز روگ“ [138]
پیش، پشت   رودراتکی بلوچی: بہل (کنگ) ”تیز روگ، زوت کنگ“
فارسی: ماندہ، باقی ماندہ

کردی: پاشہ کہہ وت [135]   کردی: پتر ”زیات، گیشتر“ [138]
روایر شتی بلوچی: پشت کپت   بلوچی: پتر
رودراتکی بلوچی: پیش کفت   بازیئے اشیء گوں فارسیء ”بدتر“ء، ہمگر نچ کنت کہ دراصل ءردانت۔
فارسی: پس اُفت

کردی: پاک (ز) [136]   کردی: پریش ”ریزہ، ریزہ“ [141]
بلوچی: پاکہ   بلوچی: پُرشنگ
فارسی: اصطبیل   فارسی: شکستن

کردی: پُوس [142]   کردی: پلک ”ترو“ [145]
بلوچی: پُوسگ   بلوچی: بُلگ
فارسی: بچہ، طفل، پسر   فارسی: عمر، خالہ

کردی: (با) پَز [153]   کردی: پوتلاک ”مشان، سرگ“ [146]
بلوچی: پَس   رودراتکی بلوچی: پوتی
فارسی: پپہ   فارسی: زو سری، دستمال سر
اوستا : pasu

[148] گُردی: پوز بلوچي: پوز فارسي: بني	[153] گُردی: (ھ) پڙم بلوچي: پڙم فارسي: پڙم گُردی: کهنيس فارسي nah :
[148] گُردی: پُوچ بلوچي: پوچ فارسي: خالي، بے کار، بے هوده	[155] گُردی: پل بلوچي: پل (ڏگار) فارسي: قلعه عربي: فُجُ "ناپڙتگيس ميوگ" (لغات عربي 194)
[194] گُردی: پهبه تا بلوچي: پشانک فارسي: نزله، زکام	[156] گُردی: پله رودرا تگي بلوچي: بهل فارسي: شتاب، عجله
[150] گُردی: (ز) پهبه حتن بلوچي: پهبته بهچگ فارسي: بختن	[156] گُردی: پهبه ن رودرا تگي بلوچي: پن فارسي: ننگ، حيا، غيرت
[151] گُردی: (ز) پروک بلوچي: پروک	[162] گُردی: پيشان بلوچي: پڙنگ بهچگ

فارسی: پروانہ

فارسی: بختسن

کُردی: پیلہ (کردن) [164]

کُردی: پی کورہ [164]

بلوچی: پھل (کنگ)

بلوچی: پینگ

پشتو: پونگ (خٹک 1990: 452)

فارسی: معاف کردن

فارسی: لارو ملخ

کُردی: (ز) پیواز [165]

کُردی: ترپہ ”پادانی توار“ [173]

بلوچی: پیماز

بلوچی: تراپ

فارسی: پیماز

کُردی: تال [170]

کُردی: ترو [174]

بلوچی: تہل

بلوچی: تری

فارسی: تلخ

فارسی: رسوا، بے آبرو

کُردی: (ھ) تالہ [171]

کُردی: ترک [174]

بلوچی: تالہ

بلوچی: ترک

فارسی: طالع

فارسی: شگاف

کُردی: تام ”مزہ“ [171]

کُردی: تریشفہ [175]

بلوچی: تزیئنگ
 بلوچی: تام
 فارسی: شرار
 عربی، فارسی: طعام ”ورگ، وردن“ (حسن 573)

کُردی: تل [176]
 کُردی: تامل [171]

بلوچی: ٹال
 بلوچی: تہمبل
 فارسی: یک شاخہ علف و گیاه
 عربی، فارسی: تخمل

کُردی: تلاوتل [176]
 کُردی: تانہہ [171]
 بلوچی: تل ۽ تل ”بزاں توک ۽ تل“
 بلوچی: تانہہ
 فارسی: طعن، طعنہ

کُردی: (ز) تلونخ [176]
 کُردی: تیر [173]
 رودراتکی بلوچی: تئگ ”بے حیا، بے شرم“
 بلوچی: تیر
 فارسی: زن بے حیا، زن بے شرم
 فارسی: گوز
 عربی: ضراط

کُردی: (ز) تما [177]
 کُردی: تہہ حر [158]
 بلوچی: تما، تماہ
 بلوچی: تہر
 فارسی: طمع
 فارسی: طرح

کردی: توز [179]
 بلوچی: دنز
 فارسی: غبار، گرد
 کردی: (با) تہہ حل [185]
 بلوچی: تہل
 فارسی: تلخ

کردی: توزی [179]
 بلوچی: تھنک
 فارسی: پارہ
 کردی: (ز) تہہ رچی "میشان" [187]
 بلوچی: سری، سرینگ

کردی: توم [180]
 بلوچی: توم
 فارسی: تخم
 کردی: تیک [191]
 بلوچی: تیک، تک، پھنات
 فارسی: پہلو، طرف
 کہنیں فارسی "tauman : نسل، ہاندان"

کردی: تووتہ "کسانیں لنگک" [181]
 بلوچی: چوچہ "کسان"
 چوچی (موردانگ) "کسانیں موردانگ"
 فارسی: انگشت کوچک
 کردی: تہہ ک (دان) [192]
 بلوچی: تیکہ (دینگ)
 فارسی: تکیہ دادن

کردی: توور (دان) [181]
 بلوچی: دور (دینگ)
 فارسی: انداختن
 کردی: تک [193]
 بلوچی: تک
 فارسی: تلہ، دام

- [182] گُردی: (ز) توورک
بلوچي: توگگ
فارسي: شنگال
- [193] گُردی: تہہ ل (کردن)
بلوچي: تل (کنگ)
فارسي: جدا کردن
- [194] گُردی: (ز) تھن
بلوچي: تھن، شُن
فارسي: تشنه، تشنگي
- [194] گُردی: تہہ ملی
رودراتکي بلوچي: تنبلي
فارسي: کاہلي، تن آساني
- [195] گُردی: تہہ نگہ (تنگہ)
بلوچي: تنگ
فارسي: درہ
- [206] گُردی: جُگگہ
بلوچي: جُگگہ
فارسي: جُگگہ (حسن 268)
- [198] گُردی: بیتال ”شونخي“
رودراتکي بلوچي: تال ”نازء ادا“
بلوچي: ”ٹيٹل“ ”ٹھل کنوک بزاں دوست ۽ بنزہ ہم ہے لبزانٹ۔“
- [208] گُردی: جوان ”زيبا، شر“
بلوچي: جوان
روايرشتي بلوچي: ٹھل
فارسي: جوان ”ورنا، بالگ“
- [198] گُردی: تيز
رودراتکي بلوچي: تيز، تيز
فارسي: تيز
- [211] گُردی: (ز) چہ
بلوچي: چہ
فارسي: از

اوستا: ہچا

کردی: تیکرہ [200]   کردی: جُل ”مُج، دستہ“ [212]
 بلوچی: تیوگ   بلوچی: گل
 فارسی: کُل   فارسی: گلہ

کردی: تیکہ [200]   کردی: جم [212]
 بلوچی: نگر   بلوچی: جم
 فارسی: قطعہ، لقمہ   فارسی: جمع

کردی (ھ): جاگہہ [203]   کردی: چاچولہ ”پریب، جاتو“ [218]
 بلوچی: جاگہہ   چاچولہ باز ”پریبی، اجبیں گپ کنوک“
    بلوچی: چاچ ”بتل، اجبیں گپ“
    فارسی: جا

کردی: چر [223]   کردی: چاو [221]
 رودراتکی بلوچی: جھر، جر   بلوچی: چم
 فارسی: جنگل   فارسی: چشم

کردی: چریکہ [224]   کردی: چورپان [228]
 بلوچی: چڑکھہ   بلوچی: چرگ

	فارسی: چکیدن	فارسی: چہچہ
کردی: چوک دان [228]	بلوچی: جو کہ 'دینگ'	کردی: چزہ [224]
فارسی: زانو زدن، سر زانو نشستن		بلوچی: چڑگ
		”بزاں گوشت عیچگ، توار“
کردی: چردہ [233]	بلوچی: چہر	کردی: چقاس [224]
فارسی: فام، رنگ		بلوچی: چنکس
		فارسی: چہ قدر
کردی: چشمگی [234]	بلوچی: چشمک	کردی: چینین [227]
فارسی: چشمہ، عینک		بلوچی: چنگ
اوستا: cinvatol :		فارسی: چیدن
کردی: چہہ فت، چہہ فتی	بلوچی: چوٹ، چوٹی	کردی: (ز) چہہ نی [227]
فارسی: جُتہ		بلوچی: چنائیں
		فارسی: مہمل، بے معنی، بے ہودہ
کردی: چم ”وڑوڈول“ [235]	بلوچی: چم	کردی: حُشک [241]
		بلوچی: حُشک

فارسی: خشک

فارسی: طریقه، طرز

اوستا hushka :

کردی (ه): ددی ”مز نیں گہار [289] کردی: حوشت [241]

بلوچی: ہشتہ، اشتر

بلوچی: دادا

فارسی: شتر

فارسی: آبیگی

اوستا: ushtra :

اوستا: شتر

کردی: حلہ لا (کردن) [245]

کردی: دریش، دریشی [291]

رودراکتی بلوچی: ہلہ (کنگ)

رودراکتی بلوچی: دراث، درازی

فارسی: ہنگامہ کردن، غوغا کردن

کردی: جہہ و تیر [246]

کردی: دُزی [291]

رودراکتی بلوچی: ہوتیری، ہفت تیری

بلوچی: دزی

بزاں ”ہپت تیری مُپنگ“

فارسی: دُزدی

کردی: داروچکہ [281]

کردی: دژمن [292]

بلوچی: درنج، درنجنگیس

بلوچی: دژمن

فارسی: آویزاں

فارسی: دشمن

کردی: دالک [284]

کردی: دُش [292]

<p>رودراتکی بلوچی: دالو فارسی: مادر</p>	<p>بلوچی: دسکچ، دسکچ فارسی: خواہر شوہر</p>
<p>کردی: دل سار [294] بلوچی: دل سارت فارسی: دل سرد</p>	<p>کردی: دل پُر [293] بلوچی: دل پُر فارسی: غمگین</p>
<p>کردی: دورو ”دروگ، رد“ رودراتکی بلوچی: دروه (Mayer 1975:67) کہنیں فارسی ”Zurah: ردیں کار“</p>	<p>کردی: دان [285] بلوچی: دان فارسی: غلہ</p>
<p>کردی: دوزق [298] بلوچی: دوزک فارسی: دوزخ</p>	<p>کردی: داوا [287] بلوچی: داوا فارسی: نزع، جنگ</p>
<p>کردی: دربردن [306] رودراتکی بلوچی: دربرگ ”بزاں چه مشکلیں جاگے ۽ کٹنگ ۽ برگ۔ چه مشطے ۽ کٹنگ ۽ پاریزگ۔“</p>	<p>کردی: دوژمان [298] بلوچی: دژنام فارسی: دشنام</p>
<p>کردی: دربین [306] بلوچی: دربند</p>	<p>کردی: دولا [300] بلوچی: ڈولو</p>

رودرا تکی بلوچی: ڈوڑا
فارسی: خم شدن، دو تاه
”مشک ۽ بندگ ۽ چٹ ۽ ساد“
کردی ۽ ”بین“ بندرا ”بند“ ۽ گو سُنڈ گری ایت۔

کردی: دولی [300]
رودرا تکی بلوچی: دوری
فارسی: ہاون سنگی
کردی: دس ودیم [313]
بلوچی: دزدیم
فارسی: وضو

کردی: (ز) دووژ [303]
رودرا تکی بلوچی: دوژ، دوژہ
فارسی: دوزخ
کردی: دفر [315]
بلوچی: درپ
فارسی: ظرف

کردی: (ز) دووگوہ [303]
رودرا تکی بلوچی: ڈوگا
”دوشاھیں دراجیں دارے کہ چرائی ۽ ڈنگر ۽ ایندگہ چیز چنگ ۽ زورگ بنت“
فارسی: منتقار
کردی: دلووک ”سُنٹ“ [321]
بلوچی: زنوک

کردی: دوھواسی [304]
رودرا تکی بلوچی: دوھواسہ
فارسی: دو عباسی، چار شاہی
اے عباسی بادشاہانی کلدارے بوتگ۔
کردی: دیزہ [321]
بلوچی: دیز
فارسی: دیگ

کردی: دیم [324]

بلوچی: دیم

فارسی: چہرہ

References

- 1: ibrahim por, duktar muhammad taqi,1373:wazha nama kurdi-farsi, intisharat quqnos,Tehra.
- 2: Elfenbein,josef 1966: The Balochi Language: A Dialectology with Texts, London.
- 3: lughaat Arbi: Popular lughaat Arbi-Urdu? Oriental book society Lahore.
- 4:Peterson,J.H,1955: Dictionary of most common Avesta.vedic/ ardict. htm.
- 5:Hasan Ali?: Hasan al laughaat farsi-urdu, oriental book society,lahore.
- 6: Khatak, haji pur dil khan 1990: pashto-urdu lughat, Pashto academy peshawar University peshawar.
- 7: Skjearv o, prods oktor 2002: An introduction to old persian,revised and expanded 2nd version. source: fas-harvard.edu/~iranian/old persian.
- 8: Korn,agnes 2003b:Balochi and the concept of North iranian in:jahani,Carina/Korn,Agnes(eds.) The Balochi and their Neighbours: Ethnic and Linguistic contact in Balochistan in Historical and Modern times, wiesbaden.
- 9: Mayer, T.J, 1975: English-Biluchi Dictionary,sheikh Mubarak Ali publishers & book sarllers, lahore (first published in 1909)